

ІСТОРІЯ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА У ДЖЕРЕЛАХ

Моє місто: хрестоматія з історії Івано-Франківська” : хрестоматія з історії Івано-Франківська / упоряд. І. Монолатій. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2012. – 672 с.

До ювілеїв прийнято робити подарунки. 350-річчя міста Івано-Франківськ вимагало особливих подарунків, і воно їх отримало чимало, але серед них вирізняється поява книжки “Моє місто : хрестоматія з історії Івано-Франківська”.

Вона присвячена 350-літтю надання Івано-Франківську магдебурзького права і побачила світ у видавництві “Лілея-НВ” та належить до серії видань “Моє місто”. Значну частину вміщених у хрестоматії матеріалів становлять тексти, вже раніше опубліковані у книгах згаданої серії. Автором ідеї, упорядником та науковим редактором хрестоматії є професор Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, доктор політичних наук, член історико-краєзнавчого об’єднання “Моє місто” Іван Монолатій.

Хрестоматія (греч. *chrestomátheia*, від *chrestós* – корисний і *manthano* – вчуся). – Навчальна книга, що є збіркою систематично підібраних матеріалів з якої-небудь галузі знання – художніх, мемуарних, наукових, публіцистичних або уривків з них, а також різних документів. Різні хрестоматії відомі нам з років навчання. Але ця книга особлива, бо немає аналогів в Україні, жодне інше місто поки не може похвалитися хрестоматією зі своєї історії.

Читанка складається з дев’яти тематичних розділів: “У Речі Посполитій польській”, “У монархії Габсбургів”, “У лихоліттях Великої війни”, “В Західноукраїнській державі”, “У Другій Речі Посполитій польській”, “Советська окупація”, “Нацистська окупація”, “У советській Україні”, “В незалежній Україні”. Вони охоплюють усі історичні віхи існування міста. Хрестоматія містить 133 тексти, зокрема понад 80 раніше опублікованих у серії “Моє місто”, а також 36 текстів, які віднайдено спеціально для хрестоматії і які публікуються вперше. Матеріалами книги стали літературно-художні, історичні, наукові твори, подані за хронологічно-проблемним принципом. Усі вони подані із заголовком, датуванням, вказівкою на джерело, коментарями й примітками, інформацією про їх перекладачів. Хрестоматія вдало та доречно проілюстрована сімдесятьма поштівками з виглядом обласного центру в різні періоди його існування.

Хрестоматія заставляє думати, дискувати, зокрема щодо дати заснування міста. Оскільки першим є документ, що 1450 р. згадує про Княгинин, ще задовго до отримання містом магдебурзького права. Читачі мають змогу ознайомитись з привілеєм на ярмарки міста Станиславова від 29 квітня 1662 р. і привілеєм заснування Станиславова від 7 травня 1662 р.

Матеріали книги надають можливість побачити різні аспекти життя Івано-Франківська, адже розповідають не тільки про політичну історію, а й про економіку, освіту, культуру, релігію тощо. Зокрема, цікавими є документи про привелеї костелу, на будівництво вірменської і руської церков, синагоги.

Станиславів–Станіслав–Івано-Франківськ оживає крізь призму часу у звуках слова кожного автора, уривки творів яких вміщені в хрестоматії. Місто мужньо витримує всі перепитії свого існування, проходить етапи становлення, процвітання, катастрофи, війни, окупації, живе і помирає разом зі своїми мешканцями.

До побажань щодо покращення хрестоматії можна віднести створення іменного покажчика, але його відсутність аж ніяк не применшує вагомість та інформативність книги.

Ця збірка насправді читанка для тих, хто цікавиться історією, любить краєзнавство. Книга стане цінним матеріалом для краєзнавчих уроків у школі, вивчення історичного краєзнавства для студентів-істориків, для допитливих мешканців та гостей міста. Саме тому варто погодитися з упорядником хрестоматії Іваном Монолатієм у тому, що її примірник неодмінно мусить бути в книгозбірні кожного, бо це “зможе змінити наше спільне ставлення до минулого нехай окремо взятого міста і реально показати, що краєзнавство не призначено для зачинених горищ і втаємничених, а для всіх тих, хто через знання історії рідного міста намагається прочинити хвіртку в сад історії”.

Ростислав Лецишин

ВАЖЛИВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ З КАМПАНОЛОГІЇ

Кіндратюк Б. Дзвонарська культура України : монографічне дослідження / Богдан Кіндратюк ; [наук. ред. Ю. Ясіновський]. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2012. – 898 с. – (Історія української музики: Дослідження, вип. 19 / Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України). Ум. друк. арк. 52,2.

Останніми роками українська наука поповнилася чималою кількістю праць, що розкривають окремі аспекти історії української культури. Проте все ще відчувається брак міждисциплінарних досліджень, які, синтезуючи в собі здобутки різних наук, комплексно б розкривали окремі наукові проблеми. У даному випадку в центрі розгляду майже недосліджена раніше проблема історії української дзвонарської культури як невід'ємної складової української культури в цілому. З усього тексту рецензованої монографії очевидно, що це дослідження є міждисциплінарним, а не вузько мистецтвознавчим, адже автор знайшов місце для всіх складових української дзвонарської культури, а не тільки мистецьких. Зокрема, характеризується релігійно-духовний, соціальний, політичний, економічний, педагогічний і технічний бік проблеми.

Рецензоване монографічне дослідження Б.Кіндратюка належить саме до такого типу праць, які поки що є рідкісними в українській гуманітаристиці. Пропонована читачам праця є першою спробою прослідкувати на основі широкого кола джерел і відповідних досліджень формування наукових уявлень про дзвонарську культуру України. Подано нові погляди на історію дзвонів і розвитку дзвонарського мистецтва, значення місцевих приписів дзвонів у церковному обряді, їхні світські функції, зроблено огляд споруд для розміщення цих ударних музичних інструментів, стан їхнього збереження, описано мистецтво дзвонарів і суспільний статус цих церковних музикантів. Осмислюється також відображення дзвонів і дзвонів у традиційній народній культурі та обрядах, красному письменстві, візуальних мистецтвах, музиці. Аналіз усіх цих складових дзвонарської культури України засвідчує її велике значення у духовному житті українців. Великим позитивом монографії є те, що проблема дзвонів подана в глобальному контексті, як складова загальносвітової дзвонарської культури, як церковної, так і світської. Також автор спростовує різні міфи довкола відливання дзвонів, які, на жаль, побутують навіть серед сучасних науковців.

Монографія є плодом багаторічної копіткої роботи науковця, адже Б.Кіндратюк є директором Центру дослідження дзвонарства при Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника. Ці студії є частиною виконаного плану роботи Центру.

Автор дає відповіді на питання, коли і як з'явилися дзвони на українських землях, для чого їх використовували в дохристиянські і християнські часи, як вони